

ЗМІНИ В СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ: СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ

Сьогодні «соціальна відповідальність» є важливим аспектом у суспільстві, як щодо відносин суспільних груп між собою, з бізнесом, так і з державою. Тому кожна людина, суб'єкт господарювання мають відповідальність перед кимось: бізнес – перед своїми стейкхолдерами, фізичні особи – перед своїм оточенням. Держава не є виключенням, оскільки вона має бути соціально відповідальною перед своїми громадянами. Від початку повномасштабного вторгнення росії на територію України було прийнято ряд законів, які можна визнати соціальною відповідальністю перед бізнесом та громадянами [1,2], оскільки допомогли вистояти бізнесу у перші місяці війни.

Основним пунктом серед змін в оподаткуванні було запровадження особливої системи оподаткування. Так, суб'єкти господарювання мали право обрати третю групу платника єдиного податку та сплачувати податок у розмірі 2 % від суми доходу. На час переходу на спрощену систему оподаткування такі суб'єкти перебували у статусі платника ПДВ, реєстрація платника ПДВ не анулювалась, а була призупиненою на період перебування такого суб'єкта господарювання на третій групі єдиного податку. Через такі зміни були зменшені надходження до державного бюджету України, але завдяки ним велика частка суб'єктів господарювання не припинила свою діяльність, а у надскладних обставинах працювали, при необхідності – змінювали свою діяльність, підтримували та продовжують її наділі підтримувати Збройні Сили України.

Але з 1 серпня 2023 р. було внесено зміни до ПКУ та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану, спрямовані на відновлення довоєнного стану системи оподаткування. Основною метою цих змін є збільшення надходжень до державного бюджету. Зокрема, ці зміни стосувались й ПДВ: для платників податку, для яких було призупинено реєстрація ПДВ, відновлено права та обов'язки щодо ПДВ за товарами, які були придбані, виготовлені або ввезені на митну територію України з ПДВ до початку застосування особливостей оподаткування. Якщо такі активи були використані (поставлені, реалізовані) в період застосування особливої системи оподаткування, то суб'єкт господарювання був зобов'язаний не пізніше 31 жовтня 2023 р. нарахувати податкові зобов'язання відповідно до пункту 198.5 статті 198 ПКУ. При цьому база оподаткування визначається виходячи з балансової (залишкової) вартості, що склалася станом на перше число місяця, в якому вони були використані (поставлені, реалізовані), а в разі відсутності обліку необоротних активів – виходячи із звичайної ціни, за товарами – виходячи з вартості їх придбання.

Державні органи влади повернули розмір податків, поновили податкові перевірки, відновили застосування штрафних санкцій за порушення податкового законодавства, відновили застосування штрафних санкцій за порушення порядку використання РРО/ПРРО, проте зі зменшеними розмірами штрафних санкцій. За порушення, вчинені у період з початку дії воєнного стану та до 1 серпня 2023 р., штрафні санкції не застосовуються, пеня не нараховується, а нарахована пеня за цей період підлягає списанню. Збережено право добровільної сплати ЄП і ЄСВ для прифронтових територій та територій можливих бойових дій. Законодавством передбачено розширення пільгового режиму звільнення від оподаткування ПДФО щодо благодійної допомоги, переданої на користь волонтерів для цілей забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії країни-агресора.

Тобто, держава при внесенні змін у законодавство врахувала труднощі, які можуть виникнути, та залишила спеціальні умови для суб'єктів господарювання, які продовжують працювати на небезпечних територіях, є найбільш уразливими та не можуть провадити свою діяльність, застосовуючи усю свою потужність. Але діяльність таких суб'єктів дуже необхідна та важлива для забезпечення людей, які залишаються на тих територіях, та військових.

Таким чином, держава дала час для адаптації до роботи у військовий час та дотрималась таких Цілей сталого розвитку, як ціль 8 «Гідна праця та економічне зростання» та ціль 17 «Партнерство заради стійкого розвитку». Підтримка бізнесу збоку держави дуже важлива, зміни, щодо податків допомогли вистояти бізнесу та економіці. І відновлення системи оподаткування до довоєнного стану дасть можливість збільшити надходження державного бюджету та врегулювати нарахування та сплату податків.

Література

1. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 3 верес. 2023 р. (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 20.10.2023).

Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України : Закон України від 23.02.2023 р. № 2923-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text> (дата звернення: 20.10.2023).